

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 15. marraskuuta 2022
(OR. en)

13109/22

Toimielinten välinen asia:
2022/0165(NLE)

SOC 541
EMPL 372
ECOFIN 955
EDUC 335
JEUN 151
GENDER 156
ANTIDISCRIM 103

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia: NEUVOSTON PÄÄTÖS jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

NEUVOSTON PÄÄTÖS (EU) 2022/...,

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 148 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon¹,

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon²,

on kuullut alueiden komiteaa,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon³,

¹ Lausunto annettu 18. lokakuuta 2022 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

² Lausunto annettu 21. syyskuuta 2022 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

³ Lausunto annettu 21. lokakuuta 2022 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Jäsenvaltiot ja unioni pyrkivät kehittämään yhteensovitettoa työllisyysstrategiaa ja erityisesti edistämään ammattitaitoisen, koulutetun ja mukautumiskykyisen työvoiman sekä tulevaisuuteen suuntautuvien ja talouden muutoksiin reagoivien työmarkkinoiden kehittymistä, jotta voidaan saavuttaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklassa määrättyt täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä, tasapainoista kasvua, korkeatasoista ympäristönsuojelua ja ympäristön laadun parantamista koskevat tavoitteet. Jäsenvaltiot pitävät työllisyyden edistämistä yhteistä etua koskevana asiana ja sovittavat sitä koskevat toimensa neuvostossa yhteen niin, että ne ottavat huomioon työnantajien ja työntekijöiden velvollisuuksiin liittyvät kansalliset käytännöt.
- (2) Unioni torjuu sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää sekä edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista suojelua, naisten ja miesten tasa-arvoa, sukupolvien välistä yhteisvastuuta ja lapsen oikeuksien suojelua, joista määrätään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklassa. Unioni ottaa politiikkansa ja toimintansa määrittelyssä ja toteuttamisessa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 9 artiklan mukaisesti vaatimukset, jotka liittyvät korkean työllisyystason edistämiseen, riittävän sosiaalisen suojelun takaamiseen, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen, korkeatasoiseen koulutukseen ja ihmisten terveyden korkeatasoiseen suojeluun.

- (3) Unioni on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaisesti kehittänyt ja pannut täytäntöön politiikan koordinoitavilaineitä talous- ja työllisyyspolitiikan alalla. Tämän päätöksen liitteessä esitetyt jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivat, jäljempänä 'suuntaviivat', yhdessä neuvoston suosituksessa (EU) 2015/1184¹ vahvistettujen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen kanssa ovat osa kyseisiä välineitä ja muodostavat yhdennetyt suuntaviivat. Niiden tarkoituksena on ohjata jäsenvaltioita ja unionia politiikan täytäntöönpanossa niin, että otetaan huomioon jäsenvaltioiden keskinäinen riippuvuus. Tämän tuloksena saatavilla koordinoituilla eurooppalaisilla ja kansallisilla politiikoilla ja uudistuksilla on tarkoitus muodostaa asianmukainen yleisesti kestävä talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan yhdistelmä, jolla olisi oltava myönteisiä heijastusvaikutuksia työmarkkinoihin ja yhteiskuntaan yleisesti, ja reagoida tehokkaasti covid-19-pandemian, Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan ja elinkustannusten nousun vaikutuksiin.
- (4) Taloudellisen ja sosiaalisen edistyksen lisäämiseksi, vihreän ja digitaalisen siirtymän helpottamiseksi ja osallistavien, kilpailukykyisten ja sopeutumiskykyisten työmarkkinoiden saavuttamiseksi unionissa jäsenvaltioiden olisi edistettävä laadukasta koulutusta, täydennys- ja uudelleen koulutusta sekä elinikäistä oppimista, tulevaisuuteen suuntautuvaa ammatillista koulutusta ja parempia uramahdollisuuksia vahvistamalla koulutusjärjestelmän ja työmarkkinoiden välisiä yhteyksiä ja tunnustamalla epävirallisen ja arkioppimisen kautta hankitut taidot, tiedot ja osaaminen.

¹ Neuvoston suositus (EU) 2015/1184, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2015, jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (EUVL L 192, 18.7.2015, s. 27).

- (5) Suuntaviivat ovat johdonmukaiset vakaus- ja kasvusopimuksen, voimassa olevan unionin lainsäädännön ja unionin eri aloitteiden kanssa, mukaan lukien neuvoston direktiivi 2001/55/EY¹, neuvoston suositukset, jotka on annettu 10 päivänä maaliskuuta 2014², 15 päivänä helmikuuta 2016³, 19 päivänä joulukuuta 2016⁴, 15 päivänä maaliskuuta 2018⁵, 22 päivänä toukokuuta 2018⁶, 22 päivänä toukokuuta 2019⁷, 8 päivänä marraskuuta 2019⁸, 30 päivänä lokakuuta 2020⁹,

¹ Neuvoston direktiivi 2001/55/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2001, vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteissa, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi (EYVL L 212, 7.8.2001, s. 12).

² Neuvoston suositus, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2014, harjoittelun laatupuitteista (EUVL C 88, 27.3.2014, s. 1).

³ Neuvoston suositus, annettu 15 päivänä helmikuuta 2016, pitkäaikaistyöttömien integroitumisesta työmarkkinoille (EUVL C 67, 20.2.2016, s. 1).

⁴ Neuvoston suositus, annettu 19 päivänä joulukuuta 2016, taitojen parantamisesta: uusia mahdollisuuksia aikuisille (EUVL C 484, 24.12.2016, s. 1).

⁵ Neuvoston suositus, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2018, laadukkaan ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisista puitteista (EUVL C 153, 2.5.2018, s. 1).

⁶ Neuvoston suositus, annettu 22 päivänä toukokuuta 2018, elinikäisen oppimisen avaintaidoista (EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1).

⁷ Neuvoston suositus, annettu 22 päivänä toukokuuta 2019, laadukkaista varhaiskasvatusjärjestelmistä (EUVL C 189, 5.6.2019, s. 4).

⁸ Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä marraskuuta 2019, sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta (EUVL C 387, 15.11.2019, s. 1).

⁹ Neuvoston suositus, annettu 30 päivänä lokakuuta 2020, ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu” ja nuorisotakuun perustamisesta 22 päivänä huhtikuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen korvaaminen (EUVL C 372, 4.11.2020, s. 1).

24 päivänä marraskuuta 2020¹, 29 päivänä marraskuuta 2021² ja 16 päivänä kesäkuuta 2022³, komission suositus (EU) 2021/402⁴, neuvoston suositus (EU) 2021/1004⁵, 26 päivänä helmikuuta 2021 annettu neuvoston päätöslauselma⁶, 9 päivänä joulukuuta 2021 annettu komission tiedonanto "Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen: yhteisötalouden toimintasuunnitelma", Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2021/2316⁷, 19 päivänä lokakuuta 2022 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi riittävistä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi pörssiyritysten hallintoelinten jäsenten sukupuolijakauman tasapainottamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä.

-
- ¹ Neuvoston suositus, annettu 24 päivänä marraskuuta 2020, kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta (EUVL C 417, 2.12.2020, s. 1).
- ² Neuvoston suositus, annettu 29 päivänä marraskuuta 2021, monimuotoisen oppimisen menetelmistä laadukkaan ja osallistavan perus- ja toisen asteen koulutuksen edistämiseksi (EUVL C 504, 14.12.2021, s. 21).
- ³ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemiseksi (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 10), neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, henkilökohtaisista oppimistileistä (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 26) ja neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 35).
- ⁴ Komission suositus (EU) 2021/402, annettu 4 päivänä maaliskuuta 2021, tehokkaasta työllisyyden aktiivituesta covid-19-kriisin jälkeen (EASE-järjestelmä) (EUVL L 80, 8.3.2021, s. 1).
- ⁵ Neuvoston suositus (EU) 2021/1004, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2021, eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta (EUVL L 223, 22.6.2021, s. 14).
- ⁶ Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030) (EUVL C 66, 26.2.2021, s. 1).
- ⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2021/2316, annettu 22 päivänä joulukuuta 2021, Euroopan nuorison teemavuodesta (2022) (EUVL L 462, 28.12.2021, s. 1).

- (6) Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso yhdistää eri välineet talous- ja työllisyyspolitiikan yhdenmukaisen monenvälisen koordinoinnin ja valvonnan kehykseen unionin sisällä. Talouspolitiikan eurooppalaisella ohjausjaksolla pyritään ympäristökestävyyteen, tuottavuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja makrotalouden vakauteen, mutta samalla siihen sisältyvät Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja sen seurantavälineen, sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun, periaatteet ja sillä mahdollistetaan vahva sitoutuminen toimintaan työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden sidosryhmien kanssa. Sillä tuetaan kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamista. Unionin ja jäsenvaltioiden talous- ja työllisyyspolitiikan olisi oltava tiiviissä yhteydessä Euroopan oikeudenmukaiseen siirtymiseen ilmastonutraaliin, ympäristökestävään ja digitaaliseen talouteen, sillä olisi parannettava kilpailukykyä, varmistettava asianmukaiset työolosuhteet, edistettävä innovointia, sosiaalista oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja ylöspäin tapahtuvaa sosioekonomista lähentymistä sekä torjuttava eriarvoisuutta ja alueellisia eroja.

- (7) Ilmastonmuutokseen ja muut ympäristöön liittyvät haasteet, tarve nopeuttaa energiaomavaraisuuteen siirtymistä ja sosiaalisesti reilu ja oikeudenmukainen vihreä siirtymä, Euroopan avoimen strategisen riippumattomuuden varmistaminen sekä globalisaatio, digitalisaatio, tekoäly, etätyön lisääntyminen, alustatalous ja väestörakenteen muutokset muuttavat syvästi Euroopan taloutta ja yhteiskuntia. Unionin ja sen jäsenvaltioiden on toimittava yhdessä, jotta kyseiseen rakenteelliseen kehitykseen voidaan puuttua tehokkaasti ja ennakoivasti ja jotta nykyisiä järjestelmiä ja niihin liittyvää politiikkaa voidaan mukauttaa tarpeen mukaan niin, että otetaan huomioon jäsenvaltioiden talouksien ja työmarkkinoiden tiivis keskinäinen riippuvuus. Tämä edellyttää sitä, että niin unionin kuin jäsenvaltioidenkin tasolla toteutetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja talouden ohjausjärjestelmää koskevien unionin säännösten mukaisesti koordinoituja, kunnianhimoisia ja tehokkaita politiikkatoimia, tunnustaen työmarkkinaosapuolten rooli sekä ottaen huomioon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari.

Tällaisten politiikkatoimien olisi katettava kestävien investointien edistäminen, entistä vahvempi sitoutuminen asianmukaisesti jaksotettuihin uudistuksiin, joilla vahvistetaan kestävää ja osallistavaa talouskasvua, laadukkaiden työpaikkojen luomista, tuottavuutta, asianmukaisia työolosuhteita, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, ylöspäin tapahtuvaa sosioekonomista lähentymistä, kriisinsietokykyä ja vastuullisen finanssipolitiikan harjoittamista, joita tuetaan unionin olemassa olevilla rahoitusohjelmilla ja erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/241¹ perustetulla elpymis- ja palautumistukivälineellä sekä koheesipolitiikan rahastoilla, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1057² perustettu Euroopan sosiaalirahasto plus ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1058³ säännelty Euroopan aluekehitysrahasto, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1056⁴ perustetulla oikeudenmukaisen siirtymän rahastolla. Poliitiikkatoimissa olisi yhdistettävä tarjonta- ja kysyntäpuolen toimenpiteitä ja otettava samalla huomioon niiden vaikutukset talouteen, ympäristöön, työllisyyteen ja yhteiskuntaan.

-
- ¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).
- ² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/1057, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1296/2013 kumoamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 21).
- ³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/1058, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 60).
- ⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/1056, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 1).

- (8) Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio antoivat Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen¹. Siinä esitetään 20 periaatetta ja oikeutta, joilla tuetaan oikeudenmukaisia ja moitteettomasti toimivia työmarkkinoita ja hyvinvointijärjestelmiä ja jotka on järjestetty kolmeen luokkaan: yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille, oikeudenmukaiset työolot sekä sosiaalinen suojelu ja sosiaalinen osallisuus. Periaatteet ja oikeudet ohjaavat unionia strategisesti, ja niillä varmistetaan, että ilmasto- ja ympäristökestävyys, digitalisaatioon sekä väestörakenteen muutoksiin liittyvät siirtymät ovat sosiaalisesti reiluja ja oikeudenmukaisia ja turvaavat alueellisen yhteenkuuluvuuden. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari ja siihen liittyvä sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu muodostavat viitekehyksen, jolla seurataan jäsenvaltioiden työllisyys- ja sosiaalipolitiikan toimivuutta, edistetään uudistuksia kansallisella tasolla, aluetasolla ja paikallistasolla sekä sovitetaan yhteen sosiaaliset ja markkinanäkökohdat tämän päivän modernissa taloudessa, myös edistämällä yhteisötaloutta. Komissio esitti 4 päivänä maaliskuuta 2021 Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa koskevan toimintasuunnitelman, jäljempänä 'toimintasuunnitelma', joka sisältää kunnianhimoisia mutta realistisia yleistavoitteita ja täydentäviä alatavoitteita työllisyyden, osaamisen, koulutuksen ja köyhyyden vähentämisen alalla vuodeksi 2030, sekä tarkistetun sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun.

¹ Toimielinten välinen julistus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista (EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10).

- (9) Valtion- ja hallitusten johtajat totesivat 8 päivänä toukokuuta 2021 Portossa järjestetyssä sosiaalialan huippukokouksessa, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari on keskeinen osa elpymistä ja että sen täytäntöönpano vahvistaa unionin pyrkimyksiä kohti digitaalista, vihreää ja oikeudenmukaista siirtymää ja edistää ylöspäin tapahtuvan sosiaalisen ja taloudellisen lähentymisen toteutumista ja väestörakenteellisiin haasteisiin vastaamista. He korostivat, että sosiaalinen ulottuvuus, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja työmarkkinaosapuolten aktiivinen osallistuminen kuuluvat erittäin kilpailukykyisen sosiaalisen markkinatalouden keskiöön. Johtajat totesivat, että toimintasuunnitelmassa annetaan hyödyllisiä ohjeita Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa varten, muun muassa työllisyyden, osaamisen, terveydenhuollon sekä sosiaalisen suojelun aloilla. He olivat tyytyväisiä vuodeksi 2030 asetettuihin uusiin unionin yleistavoitteisiin, jotka koskevat työllisyyttä (vähintään 78 prosenttia 20–64-vuotiaista olisi oltava työelämässä), taitoja (vähintään 60 prosenttia kaikista aikuisista olisi osallistuttava koulutukseen vuosittain) ja köyhyyden vähentämistä (ainakin 15 miljoonalla ihmisellä, johon sisältyy viisi miljoonaa lasta), sekä tarkistettuun sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun, jolla voidaan seurata edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanossa osana politiikan koordinoitikehystä talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. Lisäksi Porton sosiaalisessa sitoumuksessa kehoitettiin jäsenvaltioita asettamaan kunnianhimoisia kansallisia tavoitteita, joilla kunkin maan lähtötilanne huomioon ottaen edistetään asianmukaisesti vuodeksi 2030 asetettujen unionin yleistavoitteiden saavuttamista. Lisäksi valtion- ja hallitusten johtajat totesivat Portossa, että Euroopan elpyessä vähitellen covid-19-pandemiasta etusijalle on asetettava työpaikkojen suojelemisen sijaan työpaikkojen luominen ja niiden laadun parantaminen, ja korostivat, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpano on olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa uusien ja parempien työpaikkojen luominen osallistavan elpymisen puitteissa.

Johtajat korostivat sitoutumistaan yhtenäisyyteen ja solidaarisuuteen, mikä tarkoittaa myös yhtäläisten mahdollisuuksien varmistamista kaikille ja sitä, ettei ketään jätetä jälkeen. He vahvistivat määrätietoisensa pyrkimyksensä, sellaisena kuin se on vahvistettu Eurooppa-neuvoston strategisella ohjelmalla 2019–2024, edelleen syventää Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa unionin tasolla ja kansallisella tasolla ottaen asianmukaisesti huomioon kunkin tahon toimivaltuudet sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet. Lopuksi he korostivat, että on tärkeää seurata tiiviisti, myös korkeimmalla tasolla, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja vuodeksi 2030 asetettujen unionin yleistavoitteiden täytäntöönpanon edistymistä.

- (10) Venäjän hyökättyä Ukrainaan Eurooppa-neuvosto tuomitsi 24 päivänä helmikuuta 2022 antamissaan päätelmissä toimet, joilla Venäjä pyrkii heikentämään turvallisuutta ja vakautta Euroopassa ja koko maailmassa, ja ilmaisi solidaarisuutensa Ukrainan kansaa kohtaan korostaen, että Venäjän toimet rikkovat kansainvälistä oikeutta ja Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteita. Pakolaisten ja siirtymään joutuneiden henkilöiden maahantulon laajamittaisuuden vuoksi nykytilanteessa tarvitaan tilapäistä suojelua, jota myönnettiin neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2022/382¹, jolla otettiin käyttöön direktiivin 2001/55/EY toimenpiteet. Tämän ansiosta Ukrainasta siirtymään joutuneilla henkilöillä on kaikkialla unionissa yhdenmukaiset oikeudet, joilla taataan asianmukainen suojelun taso. Osallistumalla Euroopan työmarkkinoille Ukrainasta siirtymään joutuneet henkilöt voivat osaltaan vahvistaa unionin taloutta ja auttaa tukemaan omaa maataan ja kansalaisiaan. Hankitut kokemukset ja taidot voivat tulevaisuudessa edistää Ukrainan jälleenrakentamista. Tilapäinen suojelu antaa ilman huoltajaa saapuville lapsille ja teini-ikäisille oikeuden lailliseen holhoukseen sekä mahdollisuuden lapsuusiän hoivaan ja koulutukseen. Jäsenvaltioiden olisi otettava työmarkkinaosapuolet mukaan sellaisten poliittisten toimenpiteiden suunnitteluun, täytäntöönpanoon ja arviointiin, joilla pyritään vastaamaan Venäjän Ukrainaan kohdistamasta hyökkäyssodasta aiheutuviin työllisyys- ja osaamishaasteisiin, ammattipätevyyden tunnustaminen mukaan lukien. Työmarkkinaosapuolilla on keskeinen rooli sodan vaikutusten lieventämisessä työllisyyden ja tuotannon säilymisen kannalta.

¹ Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2022/382, annettu 4 päivänä maaliskuuta 2022, Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteen toteamisesta direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta (EUVL L 71, 4.3.2022, s. 1).

- (11) Työmarkkinoiden, myös kansallisten palkanmuodostusmekanismien, uudistuksissa olisi kunnioitettava työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kansallisia käytäntöjä ja työmarkkinaosapuolten autonomiaa, kun tavoitellaan oikeudenmukaisia palkkoja, jotka mahdollistavat kohtuullisen elintason ja kestäväen kasvun ja ylöspäin tapahtuvan sosioekonomisen lähentymisen. Uudistusten olisi mahdollistettava laaja pohdinta sosioekonomisista tekijöistä, kuten kestävyyteen, kilpailukykyyn, innovointiin, laadukkaiden työpaikkojen luomiseen, työoloihin, työssäkäyvien köyhyyteen, koulutukseen ja osaamiseen, kansanterveyteen, sosiaaliseen osallisuuteen sekä reaalityöihin liittyvistä parannuksista. Näiltä osin elpymis- ja palautumistukiväline ja muut unionin rahastot tukevat jäsenvaltioita unionin painopisteiden mukaisten uudistusten ja investointien toteuttamisessa tehden Euroopan talouksista ja yhteiskunnista kestävämpiä, selviytymiskykyisempiä ja valmiimpia vihreään ja digitaaliseen siirtymään covid-19-pandemian jälkeisessä tilanteessa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on entisestään vaikeuttanut covid-19-pandemian aiheuttamia sosioekonomisia haasteita. Jäsenvaltioiden ja unionin olisi yhä varmistettava, että sosiaalisia sekä työllisyys- ja talousvaikutuksia lievennetään ja että siirtymät ovat sosiaalisesti tasapuolisia ja oikeudenmukaisia, kun otetaan huomioon myös se, että lisääntynyt avoin strateginen riippumattomuus ja vihreän siirtymän nopeutuminen auttavat vähentämään riippuvuutta energian ja muiden strategisten tuotteiden ja teknologioiden tuonnista etenkin Venäjältä. On tärkeää vahvistaa kriisinsietokykyä ja pyrkiä osallistamaan ja selviytymiskykyiseen yhteiskuntaan, jossa ihmisiä suojellaan ja jossa he pystyvät ennakoimaan ja hallitsemaan muutosta ja osallistumaan aktiivisesti yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen toimintaan.

Kun otetaan huomioon myös vihreä ja digitaalinen siirtymä, työmarkkinasiirtymien tueksi tarvitaan johdonmukaista aktiivista työmarkkinapolitiikkaa, johon sisältyy tilapäisiä työhönotto- ja siirtymäkannustimia, osaamispolitiikkaa ja parannettuja työvoimapalveluja, kuten komission suosituksessa (EU) 2021/402 ja oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen 16 päivänä kesäkuuta 2022 annetussa neuvoston suosituksessa korostetaan. Työntekijöiden asianmukaisia työoloja, muun muassa työterveyttä ja -turvallisuutta sekä fyysistä ja henkistä terveyttä olisi edistettävä.

- (12) Kaiken muotoista syrjintää olisi torjuttava, sukupuolten tasa-arvo varmistettava ja nuorisotyöllisyyttä tuettava. Kaikille olisi taattava yhtäläiset mahdollisuudet, ja köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä, etenkin lasten, vammaisten henkilöiden ja romanien köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä, olisi vähennettävä erityisesti varmistamalla työmarkkinoiden ja asianmukaisten ja osallistavien sosiaalisen suojelun järjestelmien tehokas toiminta 8 päivänä marraskuuta 2019 annetun neuvoston suosituksen mukaisesti ja poistamalla tekijöitä, jotka estävät osallistavaan ja tulevaisuuteen suuntautuvaan koulutukseen, elinikäiseen oppimiseen ja työmarkkinoille osallistumisen, myös investoimalla varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon eurooppalaisen lapsitakuun mukaisesti sekä digitaalisiin ja vihreisiin taitoihin. Kohtuuhintaisten pitkäaikaishoidon ja terveydenhuollon palvelujen, myös ennaltaehkäisevien ja terveydenhuoltoa edistävien palvelujen, nopea ja tasapuolinen saatavuus on erityisen merkityksellistä myös vuonna 2020 alkaneen covid-19-pandemian aikana ja yhteiskuntien ikääntyessä. Vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia myötävaikuttaa talouskasvuun ja sosiaaliseen kehitykseen olisi parannettava edelleen. Uusien talous- ja liiketoimintamallien saadessa jalansijaa työpaikoilla kaikkialla unionissa myös työsuhteet muuttuvat. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että uusiin työmuotoihin perustuvissa työsuhteissa säilytetään Euroopan sosiaalinen malli ja vahvistetaan sitä.

- (13) Yhdennettyjen suuntaviivojen olisi toimittava perustana maakohtaisille suosituksille, joita neuvosto voi antaa jäsenvaltioille. Jäsenvaltioiden on hyödynnettävä täysimääräisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2020/2221¹ vahvistettuja REACT-EU-välineen määrärahojaan; asetuksella vahvistetaan vuosien 2014–2020 koheesipolitiikan rahastoja ja vähävaraisimmille suunnattua eurooppalaista rahastoa (FEAD) vuoteen 2023 saakka. Ukrainan nykyisen kriisin vuoksi asetusta (EU) 2020/2221 on edelleen täydennetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2022/562² ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2021/1060³ tehdyllä lisämuutoksella, joka koskee REACT-EU-välineen ennakkomaksujen korottamista ja uutta yksikkökustannusta, joilla nopeutetaan Ukrainasta lähtevien ja unioniin tulevien ihmisten integroitumista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/613⁴ mukaisesti.

-
- ¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2020/2221, annettu 23 päivänä joulukuuta 2020, asetuksen (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta lisämäärärahojen ja toteuttamisjärjestelyjen osalta tuen antamiseksi covid-19-pandemian ja sen sosiaalisten seurausten aiheuttaman kriisin vahinkojen korjaamisen edistämiseen sekä talouden vihreän, digitaalisen ja palautumiskykyä tukevan elpymisen pohjustamiseen (REACT-EU-väline) (EUVL L 437, 28.12.2020, s. 30).
- ² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2022/562, annettu 6 päivänä huhtikuuta 2022, asetusten (EU) N:o 1303/2013 ja (EU) N:o 223/2014 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse koheesipoliittisesta tukitoimesta Euroopan pakolaisten auttamiseksi (CARE) (EUVL L 109, 8.4.2022, s.1).
- ³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159).
- ⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2022/613, annettu 12 päivänä huhtikuuta 2022, asetusten (EU) N:o 1303/2013 ja (EU) N:o 223/2014 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse REACT-EU-määrärahoista myönnettävien ennakkomaksujen korottamisesta ja yksikkökustannuksen vahvistamisesta (EUVL L 115, 13.4.2022, s. 38).

Jäsenvaltioiden olisi lisäksi ohjelmakaudella 2021–2027 hyödynnettävä täysimääräisesti Euroopan sosiaalirahasto plussaa, Euroopan aluekehitysrahastoa, elpymis- ja palautumistukivälinettä ja muita unionin rahastoja, mukaan lukien oikeudenmukaisen siirtymän rahasto ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/523¹ perustettu InvestEU-rahasto, edistääkseen laadukasta työllisyyttä ja sosiaalisia investointeja, torjuakseen köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä sekä syrjintää, edistääkseen esteettömyyttä sekä tukeakseen työvoiman täydennys- ja uudelleen koulutusmahdollisuuksia, elinikäistä oppimista sekä kaikille suunnattua korkealaatuista koulutusta, johon sisältyy digitaalinen lukutaito ja digitaalinen osaaminen, jotka mahdollistavat voimaannuttamisen digitaalisen ja vihreän talouden edellyttämin taidoin ja pätevyyksin. Jäsenvaltioiden on myös täysimääräisesti hyödynnettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/691² perustettua Euroopan globalisaatiorahastoa työttömiksi jääneille työntekijöille sellaisten työntekijöiden tukemiseksi, jotka on irtisanottu merkittävien rakenteellisten muutosten, kuten covid-19-pandemian, maailmanlaajuisemmasta kehityksestä johtuvien sosioekonomisten muutosten sekä teknologisten ja ympäristöön liittyvien muutosten seurauksena. Vaikka yhdennetyt suuntaviivat on osoitettu jäsenvaltioille ja unionille, ne olisi pantava täytäntöön yhdessä kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa siten, että tehdään tiivistä yhteistyötä parlamenttien, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/523, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta (EUVL L 107, 26.3.2021, s. 30).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/691, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, Euroopan globalisaatiorahastosta (EGR) työttömiksi jääneille työntekijöille ja asetuksen (EU) N:o 1309/2013 kumoamisesta (EUVL L 153, 3.5.2021, s. 48).

- (14) Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean on perussopimuksessa määritettyjen toimeksiantojensa mukaisesti seurattava, miten työllisyyspolitiikan suuntaviivat toteutuvat asianomaisten politiikkojen täytäntöönpanossa. Kyseisten komiteoiden ja muiden talous- ja sosiaalipolitiikkojen koordinointiin osallistuvien neuvoston valmisteluelinten on tehtävä tiivistä yhteistyötä. Poliittista vuoropuhelua Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välillä olisi pidettävä yllä erityisesti jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista.
- (15) Sosiaalisen suojelun komiteaa on kuultu,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Hyväksytään liitteessä olevat jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivat, jäljempänä 'suuntaviivat'. Suuntaviivat ovat osa yhdenmukaisia suuntaviivoja.

2 artikla

Jäsenvaltioiden on otettava suuntaviivat huomioon työllisyyspolitiikassaan ja uudistusohjelmissaan, joista on annettava selvitys Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 148 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

LIITE

Suuntaviiva 5: Työvoiman kysynnän lisääminen

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä aktiivisesti kestävää sosiaalista markkinataloutta ja helpotettava ja tuettava investointeja laadukkaiden työpaikkojen luomiseksi ja hyödynnettävä myös digitaaliseen ja vihreään siirtymään liittyviä mahdollisuuksia vuodeksi 2030 asetettu työllisyyttä koskeva unionin yleistavoite huomioon ottaen. Tätä varten niiden olisi vähennettävä esteitä, joita yrityksillä on työntekijöiden palkkaamisessa, edistettävä vastuullista yrittäjyyttä ja aitoa itsenäistä ammatinharjoittamista ja tuettava erityisesti mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten perustamista ja kasvua, myös helpottamalla rahoituksen saantia. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä aktiivisesti yhteisötalouden kehittämistä ja pyrittävä sen koko potentiaalın hyödyntämiseen, edistettävä sosiaalista innovointia ja sosiaalisia yrityksiä sekä tuettava tällaisia liiketoimintamalleja, joilla luodaan korkealaatuisia työmahdollisuuksia ja tuotetaan sosiaalisia etuuksia erityisesti paikallistasolla, etenkin kiertotaloudessa sekä alueilla, joihin vihreään talouteen siirtyminen eniten vaikuttaa niiden alakohtaisen erikoistumisen vuoksi.

Covid-19-pandemian jälkeisessä tilanteessa hyvin suunnitelluilla työajan lyhentämis- ja vastaavilla järjestelyillä olisi myös helpotettava ja tuettava rakenneuudistusprosesseja sen lisäksi, että niillä säilytetään työpaikkoja, mikä auttaa nykyaikaistamaan taloutta myös yhtä aikaa tapahtuvan osaamisen kehittämisen avulla. Huolellisesti suunniteltuja työhönotto- ja siirtymäkannustimia sekä täydennys- ja uudelleen koulutustoimenpiteitä olisi harkittava, jotta tuetaan työpaikkojen luomista ja erilaisia siirtymiä koko työelämän ajan sekä pystytään puuttumaan työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen tilanteessa, johon vaikuttavat digitaalinen ja vihreä siirtymä, väestörakenteen muutos sekä Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan seuraukset.

Verotuksen painopistettä olisi siirrettävä työn verottamisesta muihin verotuslähteisiin, jotka tukevat paremmin työllisyyttä ja osallistavaa kasvua ja ovat ilmasto- ja ympäristötavoitteiden mukaisia niin, että otetaan huomioon verotusjärjestelmän uudelleenjakovaikutukset ja sen vaikutukset naisten osallistumiseen työmarkkinoille, mutta suojellaan samalla verotulot riittävää sosiaalista suojelua ja kasvua edistäviä julkisia menoja varten.

Jäsenvaltioissa, myös niissä, joissa on käytössä lakisääteinen vähimmäispalkka, olisi edistettävä työehtosopimusneuvottelujen hyödyntämistä palkanmuodostuksessa ja varmistettava työmarkkinaosapuolten tosiasiallinen osallistuminen läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla, jotta saadaan palkkatasot vastaamaan asianmukaisesti tuottavuuden kehitystä ja huolehditaan oikeudenmukaisesta palkkauksesta, joka mahdollistaa kohtuullisen elintason. Tässä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota pieni- ja keskituloisiin ryhmiin ja vahvistettava taloudellista ja sosiaalista lähentymistä ylöspäin. Palkanmuodostusmekanismeissa olisi otettava huomioon sosioekonomiset olosuhteet, mukaan lukien työllisyyden kasvu, kilpailukyky ja eri alueiden ja toimialojen kehitys. Jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten olisi kansallisia käytäntöjä ja työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta kunnioittaen varmistettava, että kaikilla työntekijöillä on riittävä palkka suoraan tai epäsuorasti työehtosopimusten nojalla tai riittävä lakisääteinen vähimmäispalkka, ottaen huomioon niiden vaikutus kilpailukykyyn, työpaikkojen syntymiseen ja työssäkäyvien köyhyyteen.

Suuntaviiva 6: Työvoiman tarjonnan lisääminen, työhön pääsyn parantaminen sekä elinikäisten taitojen ja osaamisen hankkiminen

Tilanteessa, johon vaikuttavat digitaalinen ja vihreä siirtymä, väestörakenteen muutos ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota, jäsenvaltioiden olisi edistettävä kestävyyttä, tuottavuutta, työllistyvyyttä ja inhimillistä pääomaa sekä tuettava osaamisen ja taitojen hankkimista läpi elämän ja vastattava työmarkkinoiden nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin vuodeksi 2030 asetettu osaamista koskeva unionin yleistavoite huomioon ottaen. Jäsenvaltioiden olisi myös nykyaikaistettava koulutusjärjestelmiään ja investoitava niihin, jotta ne tarjoavat korkealaatuista ja osallistavaa koulutusta, mukaan lukien ammatillinen koulutus, mahdollisuuksia digitaaliseen oppimiseen, kielikoulutusta (myös esimerkiksi Ukrainasta saapuville pakolaisille) ja yrittäjätaitojen hankkimista. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä yhteistyötä työmarkkinaosapuolten, koulutuksen järjestäjien, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa, jotta voidaan puuttua koulutusjärjestelmien rakenteellisiin heikkouksiin ja parantaa niiden laatua ja työmarkkinarelevanssia myös vihreän ja digitaalisen siirtymän mahdollistamisen näkökulmasta. Tässä olisi puututtava nykyisiin osaamisen kohtaantoongelmiin ja estettävä uusien osaamisvajaiden syntyä etenkin REPowerEU-ohjelmaan liittyvässä toiminnassa, kuten uusiutuvan energian käyttöönotossa tai rakennusten perusparannuksessa.

Erityishuomiota olisi kiinnitettävä opetusammatin haasteisiin, myös panostamalla opettajien ja kouluttajien digitaaliseen osaamiseen. Koulutusjärjestelmien olisi varustettava kaikki oppijat avaintaidoilla, mukaan lukien perus- ja digitaidot sekä monialaiset taidot, joilla luodaan perusta elinikäiselle sopeutumis- ja selviytymiskyvylle. Samalla olisi varmistettava, että opettajilla on valmiudet edistää kyseisiä oppijoiden taitoja. Jäsenvaltioiden olisi tuettava työikäisiä aikuisia koulutukseen hakeutumisessa ja lisättävä yksilöiden kannustimia ja motivaatiota hakeutua koulutukseen, tarvittaessa myös yksilöllisten koulutusta koskevien oikeuksien, kuten yksilöllisten oppimistilien, kautta, varmistamalla niiden siirrettävyys työuran muutosten aikana ja tarjoamalla luotettava koulutuksen laadunarviointijärjestelmä. Jäsenvaltioiden olisi tarkasteltava pienten osaamiskokonaisuuksien käyttämistä elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemisessa. Niiden olisi annettava kaikille mahdollisuus ennakoita työmarkkinoiden tarpeita ja mukautua niihin paremmin etenkin jatkuvan täydennys- ja uudelleen koulutuksen kautta ja tarjoamalla yhdennettyä ohjausta ja neuvontaa, jotta tuetaan tasapuolista ja oikeudenmukaista siirtymää kaikille, vahvistetaan sosiaalisia tuloksia, puututaan työvoimapulaan ja osaamisen kohtaanto-ongelmiin, parannetaan talouden yleistä kykyä selviytyä shokeista ja helpotetaan mahdollisesti tarvittavia mukautuksia.

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä kaikkien yhtäläisiä mahdollisuuksia puuttamalla koulutusjärjestelmien eriarvoisuuksiin. Etenkin olisi tarjottava lapsille mahdollisuus kohtuuhintaiseen ja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja päivähoidon eurooppalaisen lapsitakuun mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi nostettava yleistä pätevyystasoa, vähennettävä ammatilliset tai yleissivistävät opintonsa keskeyttävien määrää, tuettava heikommassa asemassa olevista väestöryhmistä tulevien ja syrjäisiltä alueilta kotoisin olevien lasten mahdollisuutta päästä koulutukseen, lisättävä ammatillisen koulutuksen houkuttelevuutta, tuettava korkea-asteen koulutukseen pääsyä ja tutkintojen loppuun suorittamista, helpotettava nuorten siirtymistä opinnoista työelämään laadukkaiden harjoittelujaksojen ja oppisopimuskoulutuksen avulla sekä lisättävä aikuisten osallistumista jatkuvaan oppimiseen, etenkin heikommista lähtökohdista tulevien oppijoiden ja vähiten koulutettujen parissa. Uudet vaatimukset yhteiskunnissa, jotka ovat digitaalisia ja vihreitä, mutta joissa ikääntyviä on yhä enemmän, edellyttävät, että jäsenvaltioiden olisi tehostettava työssä oppimista ammatillisen koulutuksen järjestelmissään, esimerkiksi laadukkailla ja tehokkailla oppisopimuksilla, ja lisättävä luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM) alan tutkinnon suorittaneiden määrää sekä ammatillisessa koulutuksessa että korkea-asteen koulutuksessa etenkin naisten osalta. Jäsenvaltioiden olisi myös parannettava korkea-asteen koulutuksen ja tarpeen mukaan tutkimuksen työmarkkinarelevanssia, parannettava osaamisen seuranta ja ennakointia, lisättävä taitojen näkyvyyttä ja tutkintojen vertailtavuutta, myös ulkomailta hankittujen tutkintojen osalta, sekä parannettava mahdollisuuksia saada virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankitut taidot ja osaaminen tunnustettua ja validoitua, mukaan lukien pakolaisten ja tilapäistä suojelua saavien henkilöiden osalta. Niiden olisi parannettava ja lisättävä joustavan ammatillisen täydennyskoulutuksen tarjontaa ja siihen osallistumista. Jäsenvaltioiden olisi myös rohkaistava vähän koulutettuja aikuisia ylläpitämään tai parantamaan työllistettävyyttään pitkällä aikavälillä parantamalla korkealaatuisten oppimismahdollisuuksien tarjontaa ja niihin osallistumista panemalla täytäntöön taitojen parantamista koskevan 19 päivänä joulukuuta 2016 annetun neuvoston suosituksen, mihin sisältyy taitojen arviointi, työmarkkinamahdollisuuksien kannalta sopivan koulutuksen tarjoaminen ja jo hankittujen taitojen validointi ja tunnustaminen.

Jäsenvaltioiden olisi tarjottava työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville tehokasta, nopeaa, koordinoitua ja räätälöityä apua, joka perustuu työnhakuihin, koulutuksen ja uudelleen koulutuksen tukemiseen sekä muiden tukipalvelujen saatavuuteen, niin että erityistä huomiota kiinnitetään haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin ja henkilöihin, joihin vihreä ja digitaalinen siirtymä tai työmarkkinoiden häiriöt vaikuttavat erityisesti. Olisi toteutettava kattavia strategioita, joihin sisältyy työttömien perusteellinen yksilöllinen arviointi mahdollisimman nopeasti, mutta viimeistään 18 kuukauden työttömyyden jälkeen, jotta voitaisiin merkittävästi vähentää ja estää pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyttä. Nuorisotyöttömyyteen sekä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria koskevaan ongelmaan olisi kiinnitettävä edelleen huomiota ehkäisemällä ammatillisten tai yleissivistävien opintojen varhaista lopettamista ja tekemällä rakenteellisia parannuksia koulun ja työelämän väliseen nivelvaiheeseen, myös panemalla vahvistettu nuorisotakuu täytäntöön kaikilta osin, ja tällä olisi myös tuettava nuorison laadukkaita työllistymismahdollisuuksia pandemian jälkeisessä elpymisvaiheessa. Jäsenvaltioiden olisi myös lisättävä ponnistelujaan etenkin siinä, että ne nostavat esiin vihreän ja digitaalisen siirtymän tarjoamia uusia tulevaisuudennäkymiä ja mahdollisuuksia torjua kielteisiä vaikutuksia, joita pandemialla on ollut nuoriin.

Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä poistamaan työmarkkinaosallistumisen esteitä ja pidäkkeitä sekä tarjoamaan kannustimia työmarkkinoille osallistumiselle, etenkin pienituloisille, kotitalouksien toissijaisille ansaitsijoille (usein naisille) sekä työmarkkinoista kauimpana oleville, mukaan lukien maahanmuuttajataustaiset henkilöt ja syrjäytyneet romanit. Koska eräissä ammateissa ja aloilla kärsitään ankarasta työvoimapulasta, jäsenvaltioiden olisi osaltaan huolehdittava työvoiman tarjonnasta etenkin edistämällä riittäviä palkkoja ja kunnollisia työoloja sekä tehokasta aktiivista työmarkkinapolitiikkaa työmarkkinaosapuolten roolin huomioon ottaen. Jäsenvaltioiden olisi myös tuettava vammaisille henkilöille soveltuvia työympäristöjä, myös kohdennetulla rahoitustuella ja palveluilla, joiden avulla he voivat osallistua työmarkkinoille ja yhteiskunnan toimintaan.

Sukupuolten välisiin työllisyys- ja palkkaeroihin ja sukupuolistereotyyppioihin olisi puututtava. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava sukupuolten tasa-arvo ja naisten lisääntynyt osallistuminen työmarkkinoille, myös takaamalla yhtäläiset mahdollisuudet ja urakehitys sekä poistamalla johtotehtäviin pääsyn esteitä kaikilla päätöksentekotasolla ja puuttamalla pääosin naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja työpaikkahäirintään. Sama palkka samasta työstä tai samanarvoisesta työstä sekä palkkojen läpinäkyvyys olisi varmistettava. Sekä naisten että miesten työ-, perhe- ja yksityiselämän yhteensovittamista olisi edistettävä etenkin tarjoamalla kohtuuhintaisia ja laadukkaita palveluja pitkäaikaishoidon ja varhaiskasvatuksen alalla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että vanhemmilla ja muilla henkilöillä, joilla on hoitovelvollisuuksia, on mahdollisuus asianmukaisesti perhevapaisiin ja joustaviin työaikajärjestelyihin, jotta voidaan tasapainottaa työ-, perhe- ja yksityiselämää ja edistää sitä, että vanhemmat käyttävät näitä oikeuksia tasapuolisesti.

Suuntaviiva 7: Työmarkkinoiden toiminnan ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun toimivuuden parantaminen

Hyötyäkseen dynaamisesta ja tuottavasta työvoimasta ja uusista työnteon tavoista ja liiketoimintamalleista jäsenvaltioiden olisi tehtävä työmarkkinaosapuolten kanssa yhteistyötä edistääkseen oikeudenmukaisia, avoimia ja ennakoitavia työoloja, joissa oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa. Niiden olisi vähennettävä ja ehkäistävä työmarkkinoiden segmentoitumista, torjuttava pimeää työtä ja näennäisyrittäjyyttä ja edistettävä siirtymistä vakituisiin työsuhteisiin. Työsuhdeturvaa koskevien sääntöjen sekä työlainsäädännön ja työmarkkinalaitosten olisi kaikkien taattava sekä asianmukainen rekrytointiympäristö että riittävä joustavuus työnantajille, jotta ne voivat mukautua nopeasti taloustilanteen muutoksiin, ja samalla olisi suojeltava työntekijöiden oikeuksia ja varmistettava sosiaalinen suojelu, asianmukainen työturvallisuuden taso sekä terveellinen, turvallinen ja asianmukainen työympäristö kaikille työntekijöille. Joustavien työjärjestelyjen, kuten etätönn, hyödyntämisellä voidaan osaltaan nostaa työllisyysastetta ja parantaa työmarkkinoiden osallistavuutta pandemian jälkeisessä tilanteessa. Samalla on tärkeää varmistaa, että esimerkiksi työaikaan ja työoloihin, mielenterveyteen työpaikalla sekä työ- ja yksityiselämän tasapainoon liittyviä työntekijöiden oikeuksia kunnioitetaan. Epävarmoihin työoloihin johtavat työsuhteet olisi estettävä torjumalla epätyypillisten työsopimusten väärinkäyttöä, myös alustatyöntekijöiden osalta, etenkin kun kyseessä ovat matalan osaamistason työntekijät. Olisi varmistettava, että perusteettomien irtisanomisten yhteydessä käytettävissä on tehokas ja puolueeton riitojenratkaisu ja oikeus hakea muutosta, mukaan lukien oikeus saada tarvittaessa riittävä korvaus.

Politiikalla olisi pyrittävä parantamaan ja tukemaan työmarkkinaosallistumista, työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista ja työmarkkinasiirtymiä, myös heikommassa asemassa olevilla alueilla. Jäsenvaltioiden olisi tehokkaasti aktivoitava henkilöitä, jotka voivat osallistua työmarkkinoille, ja annettava heille mahdollisuuksia. Tässä kyseeseen tulevat etenkin muita heikoimmassa asemassa olevat ryhmät, kuten matalan osaamistason työntekijät, vammaiset henkilöt tai maahanmuuttajataustaiset henkilöt, myös tilapäistä suojelua saavat henkilöt, sekä syrjäytyneet romanit. Jäsenvaltioiden olisi laajennettava ja tehostettava aktiivista työmarkkinapolitiikkaa parantamalla sen kohdentamista, saavuttavuutta ja kattavuutta sekä yhdistämällä se paremmin työttömien sosiaalipalveluihin, koulutukseen ja toimeentulotukeen työnhaun aikana ottaen huomioon heidän oikeutensa ja velvollisuutensa. Jäsenvaltioiden olisi lisättävä julkisten työnvälityspalveluiden kapasiteettia tarjota työnhakijoille oikea-aikaista ja räätälöityä apua, vastata työmarkkinoiden nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin ja toteuttaa suoritusperusteista hallinnointia, jota tuetaan myös digitalisaation keinoin.

Jäsenvaltioiden olisi tarjottava työttömille kohtuulliseksi ajaksi riittävät työttömyysetuudet sosiaalivakuutusmaksujen ja kansallisten kelpoisuussääntöjen mukaisesti. Työttömyysetuudet eivät saisi heikentää kannustimia työttömien nopeaan paluuseen työmarkkinoille, ja niiden lisäksi olisi harjoitettava aktiivista työmarkkinapolitiikkaa.

Oppijoiden ja työntekijöiden liikkuvuutta olisi tuettava asianmukaisesti, jotta voitaisiin parantaa osaamista ja työllistyvyyttä ja hyödyntää Euroopan työmarkkinoiden koko potentiaalia, samalla kun varmistetaan tasapuoliset edellytykset kaikille, jotka harjoittavat toimintaa valtioiden rajojen yli, ja tiivistetään Euroopan työviranomaisen tuella hallinnollista yhteistyötä kansallisten hallintojen välillä liikkuvien työntekijöiden osalta. Kriittisissä ammateissa toimivien työntekijöiden sekä raja-, kausi- ja lähetettyjen työntekijöiden liikkuvuutta olisi tuettava silloin, kun rajat suljetaan väliaikaisesti kansanterveysnäkökohtien vuoksi.

Jäsenvaltioiden olisi myös pyrittävä luomaan asianmukaiset olosuhteet uudentyyppisille työnteon muodoille ja hyödynnettävä niiden työpaikkoja synnyttävää potentiaalia, mutta samalla varmistettava, ettei sosiaalisten oikeuksien kunnioittamisesta tingitä. Jäsenvaltioiden olisikin tarjottava neuvontaa ja ohjausta oikeuksista ja velvollisuuksista, joita sovelletaan, kun kyseessä ovat epätyypilliset työsopimukset ja uudentyyppiset työnteon muodot, esimerkiksi digitaalisilla alustoilla tehtävä työ. Työmarkkinaosapuolilla voi olla tässä ratkaiseva rooli, ja jäsenvaltioiden olisi tuettava niitä epätyypillisissä työsuhteissa olevien ja alustatyötä tekevien henkilöiden tavoittamisessa ja edustamisessa. Jäsenvaltioiden olisi harkittava myös täytäntöönpanon tukemista – esimerkiksi laatimalla ohjeita tai järjestämällä erityiskoulutusta työsuojeluviranomaisille – kun on kyse haasteista, jotka johtuvat työn organisoinnin uusista muodoista, kuten algoritmijohtamisesta, tietovalvonnasta tai pysyvästä tai lähes pysyvästä etätyöstä.

Jäsenvaltioiden olisi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tehostamiseksi ja sosioekonomisten vaikutusten parantamiseksi – myös esimerkiksi Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan ja elinkustannusten nousun kaltaisina kriisiaikoina – varmistettava nykyisten kansallisten käytäntöjen pohjalta, että työmarkkinaosapuolet otetaan riittävän ajoissa ja tarkoituksenmukaisella tavalla mukaan työllisyys-, sosiaali- ja tarvittaessa talousuudistusten ja -politiikan suunnitteluun ja toteutukseen, myös tukemalla työmarkkinaosapuolten valmiuksien parantamista. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja.

Työmarkkinaosapuolia olisi kannustettava neuvottelemaan ja laatimaan työehtosopimuksia niiden kannalta merkityksellisissä asioissa kunnioittaen kaikilta osin niiden itsenäisyyttä ja työtaisteluoikeutta.

Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa ja nykyisten kansallisten käytäntöjen pohjalta otettava huomioon asiaankuuluvien kansalaisjärjestöjen kokemukset työllisyys- ja sosiaalialan kysymyksistä.

Suuntaviiva 8: Yhtäläisten mahdollisuuksien ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä köyhyyden torjuminen

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä kaikille avoimia osallistavia työmarkkinoita toteuttamalla tehokkaita toimenpiteitä, joilla torjutaan kaikenlaista syrjintää ja edistetään kaikkien ja etenkin työmarkkinoilla aliedustettuina olevien ryhmien yhtäläisiä mahdollisuuksia. Tässä olisi kiinnitettävä asianmukaista huomiota alueelliseen ulottuvuuteen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava yhdenvertainen kohtelu työllisyyden, sosiaalisen suojelun, terveydenhuollon, lastenhoidon ja pitkäaikaishoidon, koulutuksen ja tavaroiden tai palvelujen saatavuuden suhteen, asuminen mukaan lukien, sukupuolesta, rodusta tai etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta.

Jäsenvaltioiden olisi nykyaikaistettava sosiaalisen suojelun järjestelmiä, jotta niillä voidaan tarjota kaikille kaikissa elämänvaiheissa riittävää, tehokasta, toimivaa ja kestävä sosiaalista suojelua, jolla edistetään sosiaalista osallisuutta ja sosiaalisen aseman kohentamista, kannustetaan työmarkkinoille osallistumista, tuetaan sosiaalisia investointeja, torjutaan köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä sekä puututaan eriarvoisuuteen, myös niiden verotus- ja etuusjärjestelmien rakenteen kautta ja arvioimalla politiikkojen jakaumavaikutuksia. Yleiskattavien toimintamallien täydentäminen kohdennetuilla toimintamalleilla parantaa sosiaalisen suojelun järjestelmien tehokkuutta. Sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistamisella olisi myös pyrittävä parantamaan niiden kykyä selvitä monitahoisista haasteista. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä kaikkein haavoittuvimpiin kotitalouksiin, joita vihreä ja digitaalinen siirtymä ja energiakustannusten nousu koskevat.

Jäsenvaltioiden olisi kehitettävä ja yhdennettävä aktiivisen osallisuuden kolmea osa-aluetta, jotka ovat riittävä toimeentulotuki, osallistavat työmarkkinat ja laadukkaat mahdollistavat palvelut yksilöllisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Sosiaalisen suojelun järjestelmillä olisi varmistettava riittävä vähimmäistoimeentulotuki kaikille, joilla ei ole riittävästi varoja, ja edistettävä sosiaalista osallisuutta tukemalla ihmisten aktiivista osallistumista työmarkkinoille ja yhteiskunnan toimintaan ja rohkaistava heitä siihen, myös tarjoamalla kohdennetusti sosiaalipalveluja.

Kohtuuhintaisten, helposti saatavien ja laadukkaiden palvelujen, kuten varhaiskasvatuksen, iltapäivähoidon, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, asumisen sekä terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon, saatavuus on välttämätöntä yhtäläisten mahdollisuuksien varmistamiseksi. Erityisesti olisi kiinnitettävä huomiota köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan, mukaan lukien työssäkäyvien köyhyys, vuodeksi 2030 asetetun köyhyyden vähentämistä koskevan unionin yleistavoitteen mukaisesti. Lapsiköyhyyteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen olisi erityisesti puututtava kattavilla ja yhdenmetyillä toimenpiteillä, ja tässä keinona on muun muassa eurooppalaisen lapsitakuun toteuttaminen kaikilta osin.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että laadukkaat peruspalvelut ovat kaikkien, myös lasten, saatavilla. Apua tarvitseville tai muita heikommassa asemassa oleville jäsenvaltioiden olisi varmistettava mahdollisuus asianmukaiseen sosiaaliseen asumiseen tai asumistukeen.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava puhtaan ja oikeudenmukaisen energiasiirtymän toteutuminen ja puututtava energiaköyhyyteen, joka on aina vain merkittävämpi köyhyyden muoto osittain Venäjän Ukrainaa vastaan käymään hyökkäyssotaan liittyvän energian hinnan nousun vuoksi. Tarvittaessa olisi käytettävä myös kohdennettuja väliaikaisia tulotukitoimenpiteitä tai mukautettava olemassa olevia tukitoimenpiteitä. Asuntojen perusparannuspolitiikan olisi oltava myös osallistavaa. Vammaisten henkilöiden erityistarpeet, mukaan lukien esteettömyys, olisi otettava huomioon kyseisten palvelujen yhteydessä. Erityisesti olisi puututtava asunnottomuuteen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava nopea pääsy kohtuuhintaisiin ja laadukkaisiin ennaltaehkäiseviin ja parantaviin terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon palveluihin niin, että varmistetaan kestävyys pitkällä aikavälillä.

Neuvoston direktiivin 2001/55/EY¹ mukaisten toimien käynnistämisen myötä jäsenvaltioiden olisi tarjottava Ukrainasta tuleville, kotiseudultaan siirtymään joutuneille asianmukainen suojelun taso. Ilman huoltajaa saapuvien alaikäisten osalta jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet. Lapsille olisi varmistettava pääsy lapsuusajan koulutuksen ja hoivan sekä peruspalveluiden piiriin eurooppalaisen lapsitakuun mukaisesti.

¹ Neuvoston direktiivi 2001/55/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2001, vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun antamiseksi siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteissa, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisen ja vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakautumisen edistämiseksi (EYVL L 212, 7.8.2001, s. 12).

Eliniän pidentyessä ja väestörakenteen muuttuessa jäsenvaltioiden olisi varmistettava työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien eläkejärjestelmien riittävyys ja kestävyys ja tarjottava naisille ja miehille yhtäläiset mahdollisuudet eläkeoikeuksien hankkimiseen ja eläkkeen kerryttämiseen, myös täydentävillä järjestelyillä, jotta taataan riittävä tulotaso vanhuusiässä. Eläkeuudistuksia olisi tuettava politiikoilla, joilla pyritään kaventamaan sukupuolten välistä eläke-eroa, ja toimenpiteillä, joilla pidennetään työelämän kestoja, kuten nostamalla todellista eläkeikää etenkin helpottamalla ikääntyneiden osallistumista työmarkkinoille, ja niiden tueksi olisi laadittava aktiivisen ikääntymisen strategioita. Jäsenvaltioiden olisi käytävä rakentavaa vuoropuhelua työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa ja annettavaa riittävästi aikaa uudistusten vaiheittaiselle toteuttamiselle.
